

Liljana Cerar,
OŠ Lesično

Učenci v vlogi učiteljev

IZVLEČEK: Medpredmetno povezovanje se na šolah izvaja že več desetletij. Pomembno je, da šolo učencem približamo, ustvarimo prijetno učno okolje, gradimo na učenčevih izkušnjah, tako da lahko na novo pridobljeno znanje povežejo z že obstoječim. Največkrat vsebine povezujemo horizontalno, vendar se mnogokrat izkaže za zelo uspešno tudi vertikalno povezovanje. Medpredmetno povezovanje predstavlja fleksibilno poučevanje, omogoča povezovanje učnih vsebin in sodelovanje strokovnih delavcev, ni samo vsebinska povezava različnih predmetov, temveč tudi načrtovanje dejavnosti učencev. Seveda je pomembno, da učitelj poišče cilje, ki so predmetom skupni. Izvaja se lahko v vseh fazah pouka. Doseči želimo celostne izobraževalne učinke, ki učencem omogočijo lažje celostno razumevanje sveta. Pomembno je dobro načrtovati dejavnosti in s tem skrbeti za višjo kakovost znanja. Poudariti želimo, da se učenec uči samega procesa povezovanja, išče povezave med predmeti, trdnije korelacije med pojmi. Medpredmetne povezave se najlažje uresničujejo pri mlajših učencih, saj so v razvojni stopnji, ko dojemajo svet celostno.

Ključne besede: medpredmetno povezovanje, spoznavanje okolja, domovinska in državljanska kultura in etika, medpredmetno načrtovanje, medpredmetno izvajanje pouka.

Students as Teachers

Abstract: Cross-curricular integration has been practised in schools for decades. It is important to tailor instruction to students' needs, create a pleasant learning environment, and draw on students' experience by activating their prior knowledge and connecting it to new information. Learning content is predominantly linked horizontally. Nevertheless, vertical integration has often proved very successful.

Cross-curricular integration is a flexible approach to teaching, which connects learning content and encourages teacher collaboration at the same time. In fact, it does not only incorporate different disciplines in education, it also calls for detailed planning of learning activities. Clearly, teachers should find objectives that are fitting to various subject areas. Cross-curriculum teaching can be implemented during all stages of instruction. The goal is holistic educational impact that will help students gain a holistic understanding of the world. Planning activities intelligently leads to better knowledge quality. Students learn about the process of integration, discover connections between subject areas and stronger correlations

between concepts. Cross-curricular integration can be achieved more easily with younger pupils, who perceive the world in a holistic way.

Keywords: cross-curriculum integration, Environmental Education, Social and Citizenship Education and Ethics, cross-curriculum planning, cross-curriculum instruction.

Uvod

Učiteljici Liljana Cerar in Lidija Kotnik Klaužer že nekaj let zaporedoma izvajava učni uri z isto učno vsebino in pri izvedbi vertikalno poveževa učence 3. in 7. razreda osnovne šole. Tako mlajši kot starejši učenci pri predmetih spoznavanje okolja ter domovinska in državljanska kultura in etika spoznavajo praznike, ki jih obeležujemo v Sloveniji. Da bi tretješolci dobro spoznali in prejeli čim več znanja o slovenskih praznikih, se o njih najprej pogovarjamo v razredu, samostojno in v parih brskajo po zanimivostih, izvedo njihove značilnosti in prisluhnejo zgodbam, ki so povezane s prazniki. Učiteljici želiva, da učno vsebino učenci obeh razredov utrdijo s poučnimi delavnicami, ki so prilagojene interesom in starosti učencev. Delavnice v sodelovanju z učiteljico pripravijo učenci 7. razreda in tako hkrati utrdijo in razširijo znanje o praznikih ter se naučijo, kako učno vsebino predati mlajšim učencem na zanimiv in učinkovit način. Želiva, da je pridobljeno znanje trajnejše. Učenci pri medpredmetnih učnih urah razvijajo interes in motivacijo za učenje, poglobljajo razumevanje in uporabo znanja, razvijajo dobre medosebne odnose in empatijo, izražajo ali/in razvijajo samozavest, med sabo sodelujejo in se spoštujejo, urijo razumevanje učne vsebine ter povezujejo učne spretnosti različnih predmetnih področij.

O medpredmetnem povezovanju

Barbara Sicherl – Kafol je medpredmetno povezovanje opredelila kot »celosten didaktični pristop s horizontalnim in vertikalnim povezovanjem znaj, vsebin in učnih spretnosti. Medpredmetne povezave določajo skupni nameni različnih predmetnih področij. Vključujejo procese učenčevega celovitega spoznavanja učne stvarnosti skozi prenos učnih spretnosti in znanj. Skupni imenovalci ali rdeča nit, ki povezuje posamezne predmete, je transfer učnih postopkov, podatkov, pojmov, zakonitosti, miselnih spretnosti, čustev, stališč, komunikacije itd.« (Barbara Sicherl – Kafol, 2008, str. 7–9).

»Učitelj je tisti, ki učencu ponudi svojo roko, ko le-ta stopa po ozki brvi znanja k novemu in istočasno oba širita to novo pot. Širša je pot, hitreje bo pridobival nova vedenja, bolj jih bo razumel, uporabil in vrednotil.

Ne gre več za kopičenje znanja, ki lahko hitro zastari, ampak za: učiti se učiti« (Heberle Perat, 1993, str. 9–10).

Načrtovanje medpredmetnega pouka

Ko sva skupaj z učiteljico, ki poučuje domovinsko in državljansko kulturo in etiko v 7. razredu, načrtovali medpredmetni sklop za 3. in 7. razred, sva najprej pregledali učne cilje obeh predmetov, ki sva ju želeli medpredmetno povezati. Sledilo je načrtovanje z razmislekom o pogojih dela, kot so fleksibilna organizacija pouka, pripravljenost za sodelovalno učenje, poznavanje ciljev in vsebin predmetnih področij, skupinsko načrtovanje, prilagojenost razvojni stopnji in predznanju otrok. Svojo vnemo in motivacijo sva želeli prenesti tudi na učence.

Priprave pred izvedbo medpredmetnega sklopa

Sledile so priprave na medpredmetni sklop. Sedmošolci so se seznanili z vsemi slovenskimi prazniki in večjo pozornost namenili tistim, ki so jih predstavili tretješolcem. Pripravili so učna gradiva, pripomočke, slikovni material in videoposnetke. Na dan izvedbe delavnic so pripravili prostor in ves potrebni material ter pripomočke. Vsak sedmošolec je moral pripraviti petminutno predstavitev. Po pretečenem času se je tretješolec premaknil s trenutne delovne postaje na drugo. Vsaka delavnica, ki jo je izvedel učenec 7. razreda, je imela uvodni del – predstavitev, praktični del – izdelek in seveda zaključek – povzetek in preverjanje znanja. Seveda pa so se tudi tretješolci v času pred izvedbo delavnic vsebinsko pripravili in prišli k medpredmetno izvedeni uri pripravljeni. Tako so lažje pridobivali novo znanje in ga hitreje povezali z že obstoječim.

Izvajanje delavnic

V času izvajanja učnih ur sva bili z učiteljico le usmerjevalki in skrbeli sva, da so bili izvajalci delavnic časovno usklajeni. Ker so sedmošolci samostojno pripravili vsak svojo delavnico in jo le vsebinsko pregledali z učiteljico, je to zahtevalo od posameznika, da uporabi in osmisli znanja ter k predstavitvi vsebine pristopi kritično. Vsak sodelujoči učenec na delavnicah je imel možnost spoznati oz. potrditi domnevo, kateri tip učenca je oz. kateri učni stil mu najbolj ustreza.

Sedmošolci so k delu pristopili odgovorno, saj so imeli v mislih, da morajo tretješolcem posredovati učno vsebino tako, da bo njihovo pomnjenje visoko in znanje uporabno. Prav tako so se preizkusili v vlogi organizatorja, ki bo tretješolcem podal natančna navodila, tako da lahko učeči se učinkovito izvajajo

Slika 1: Delavnica – velika noč. (osebni arhiv)

dejavnost. Biti oblikovalec učnega procesa, se zavedati pomena kakovostnega poučevanja, okrepiti notranjo motivacijo udeležencev ter prejeti učinkovito povratno informacijo, so bili postavljeni kriteriji uspešnosti sedmošolcev pred izvedbo delavnic.

Na praktičen način so se poistovetili s poklicem učitelja in ga spoznali tudi v drugačni obliki. Z učiteljico sva spremljali potek izvajanja in bili osredotočeni na odzivnost tretješolcev, ki so z očmi požirali vse izrečene besede, povedi, bili zelo motivirani za delo, sodelovali, spraševali.

Na koncu je sledilo utrjevanje znanja z interaktivnim kvizom. Učenci so s pomočjo učiteljice pripravili utrjevanje pridobljenega znanja v aplikaciji Quizizz in vanj vključili različne tipe vprašanj. Vsi sodelujoči so ob koncu dobili povratno informacijo o uspešnosti reševanja in seveda smo na koncu razglasili tudi razrednega zmagovalca. Tekmovali so tretješolci v sodelovanju s svojim mentorjem, sedmošolcem. Tako smo razvijali tudi digitalne kompetence, ki so ključna veščina 21. stoletja. Tako mlajši kot starejši učenci so bili navdušeni nad drugačno obliko pouka in razgibanostjo

učnih ur, ki je učence motivirala za delo, in rezultat tovrstnega dela je bilo tudi trajno pridobljeno znanje. ➡

Slika 2: Utrjevanje znanja. (osebni arhiv)

Slika 3: Aplikacija Quizizz. (osebni arhiv)

Evalvacija opravljenega dela

Na koncu opravljenega dela je sledila samoevalvacija učiteljic in evalvacija opravljenega dela učencev v vlogi učitelja in seveda učencev v vlogi učečih se deležnikov. Učiteljici, mentorici delavnic in usmerjevalki poteka, sva opravili samoevalvacijo, ki je pomembno orodje za razvoj vzgojno-izobraževalnega procesa. Na evalvacijskem vprašalniku so učenci podali odgovore, ki so nama pomagali pri analizi zastavljenih ciljev. Nekaj odgovorov in mnenj tretješolcev:

»Dve šolski uri sta minili, kot bi tlesknili s prsti. Svoje znanje sem obogatil, ga utrdil in dobil vse potrebne odgovore, da sedaj bolje razumem pomen praznikov. Takšnih ur si še želim, tudi pri drugih predmetih. Užival sem in se zraven še učil.« (Jakob Šergon, učenec 3. razreda)

»Pri vsaki delavnici sem uživala, saj sem bila zelo dejavna in naredila veliko izdelkov.« (Glorija Ljubej, učenka 3. razreda)

»Zelo sem užival, sploh nisem vedel, da se učim. Na takšen način bi imel še učni uri pri predmetu šport z devetošolci.« (Peter Zalokar, učenec 3. razreda)

»Všeč mi je bilo, ker sem poleg značilnosti praznikov izvedel še zanimivosti, kot je ta, da je največje čokoladno jajce večje od slona. Želim si takšni uri še pri predmetu matematika.« (Jakob Čepin, učenec 3. razreda)

»Uživala sem na delavnicah, saj so sedmošolci razumljivo razlagali in pripravili zanimivo, sproščeno

učenje. Še bi imela takšne ure pri drugih predmetih.« (Tina Romih, učenka 3. razreda)

Tudi učenci 7. razreda so podali mnenja. Pred štirimi leti so bili v obratni vlogi in so sami sodelovali na delavnicah, ki so jih pripravili zanje sedaj že bivši učenci osnovne šole.

»Predstavitve praznikov tretješolcem se mi je zdela dobra izkušnja, saj smo se preizkusili v vlogi učitelja. Všeč mi je bilo, ker so vsi tako zbrano poslušali. Tretješolcem smo pokazali, kako domiselni smo. To izkušnjo bi še ponovila na drugo temo.« (Jona Čepin, učenka 7. razreda)

»Bilo je zabavno biti v vlogi učitelja in tretješolcem razlagati o prazniku. To je bila zabavna in poučna izkušnja.« (Lenart Ploštajner, učenec 7. razreda)

»Pri predstavitvi praznika sem uživala. Na začetku sem bila malo zmedena, ampak sem zmogla. Na koncu smo reševali kviz, v katerem sem uživala in hkrati ponovila učno snov praznikov. Če bi lahko, bi še ponovila takšno izkušnjo.« (Sanja Stadler, učenka 7. razreda)

Sklep

Medpredmetno povezovanje je v šolski praksi zaželeno, le pogumno je treba pristopiti in ga pogosteje vpeljevati v pouk, saj se povezujejo znanja različnih predmetnih področij, ki omogočajo prenosljivost na življenjske situacije. V ospredju so dejavna vloga posameznika ter sodelovalne in socialne veščine, kot so medsebojna pomoč, komunikacija, strpnost, sodelovanje učencev. Medpredmetno povezovanje je ena izmed strategij za uresničevanje vseživljenjskega učenja. Sodobni vzgojno-izobraževalni sistemi se morajo razvijati v smeri medpredmetnega poučevanja, da bomo učeče se napotili na pot pridobivanja informacij na takšen ali drugačen način, ki jih bodo znali povezati med seboj in izkoristiti v dani situaciji.

Viri in literatura

Sichereel Kafol, B. (2008). Medpredmetno povezovanje v osnovni šoli. *Didakta*, letnik XVIII/XIX, str.7–9.

Heberle Perat, M. (1993). Spoznavanje narave in družbe – vezivo vedenj v začetnih razredih osnovne šole. *Sodobna pedagogika*, str. 9–10.